

(א) [מוספתא פ"ח]
(ב) סנהדרין נח: ברכות ד,
(ג) [דברים כ, ד] [וגו']
(ד) ר"ל [ע"צ, ו] אלא
ד' יסודות משתתף דוקא
וגו"כ גבי יפ"ח כ' כו'
בס"י, ו] שייך לע"ב,
(ח) רש"ל, ט] רש"ל ועי'
רש"ל, י] חז"ל ר"ג ועל
הראשונה. רש"ל ומהרש"ל
היה של הר גריזים היו בין
ועל השניה כ"ג חזון כו',

תורה אור השלם

1. אַת אִימְתִי אֲשֶׁלֶךְ
לִפְנֵיךְ וּדְמוּתִי אֶת כָּל
הָעַם קִרְבָּת תָּבֵא בָּךְ
וְתַתִּי אֶת כָּל אֲבִיךָ
אִיךָ. שְׁמוֹת כֵּן ג
2. הִפֵּל עֲלֵיךְ אִימְתָהּ
וַיִּפְדֵּךְ בְּגִדֵּי יוֹדֶעַךְ דִּמּוֹ
כַּבָּן עַד יַעֲבֹר עָלֶיךָ
עַד יַעֲבֹר עִם זֶרְעֶיךָ
שְׁמוֹת כֵּן טו
3. וְכַתְּבָה עַל הָאֲבָנִים
אֶת דְּבַר הַחֲרֻדָּה
הַזֹּאת בָּאֵר הַדֹּשֶׁב:
דְּרִיכֵן טז
4. רָצוּ אוֹתָם לֵאמֹר
שְׂאוּ אֲלֵכֶם מִן מִתְּחַ
מִצְבֵּי רֹגֶל
הַיְּהוּדִים הַכֵּן שְׁתִּים
עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהִתְבַּרְתֶּם
אוֹתָם עֲמִידֵי וְהִתְבַּרְתֶּם
אוֹתָם בְּמִלּוֹן אֲשֶׁר תִּלְבְּנוּ
מִן הַתּוֹלָעִים י הִישֵׁב ג
5. וְאֵת שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
לִקְחֵן הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
לִקְחֵן מִן הַיָּרְדֵּן הִקִּים
וְהִשְׁבֵּה בְּגִלְגָּל:

יהושע ד כ
6. ושלחתי את המרגיע
לפניהן וגורשה את החתני
את הכנעני ואת החתני
שמות כ כ כ
7. ולבני הששית את
האמרי מפניהם אשר
הגבה ארמם וברבו חשדם
הוא בארמם וחסדן
פרזו ממעל ויחששו
מתחת: כטו כ כ
8. וכל ישראל קצו
משטרים ושפטיו עמדם
מזה מזה לארון נגד
הכנענים הלזים נגדי
ארון ברת " כגר בארון
חציו אל מול הר גריזם
והחציו אל מול הר
עזיל כאשר צוה משה
עבד " לבקר את העם
ישראל בארשה:
יהושע ח ג
9. ששה משמחתם
האבן אחתות ארבע שמות
הששה הותורם
האבן
השנית
תולדות: כטו כ כ

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה והעלו ז"ל
קודם ד"ה פריז:

גליון הש"ס

גבו' וקיפלו את האבנים.
כמו וקלפו רש"י חולין מד
ע"א ד"ה דאקפל:

כמאן ר' שמעון. לאמר שכתב להם שיחזרו בתשובה ויקבלו אלמא לא היו הסומרים חזן לגבולין בכלל לא תמיה כל נשמה^א אבל לר' יהודה וכו'ן בכלל לא תמיה: **נסרו.** מתקלקל מרעי: **והמוסי.** לשון מהומה וייערבו הדור ומה שכתבו: **ביא.** ראשונה. צימי יהושע: **ציאה** שניה. צימי עזרא: **ליעשות** להם נס.

ללעלות בזרוע ולא יהיו משתעבדים
למלכות אלה שגרם חטאם של ישראל
בזימי בית ראשון ונגזר עליהם שלא
יעלו אלא ברשות כדכתיב מי בכס
מכל עמו (שורא ה): **פריו ממעל.**
עיינו: ושרשיו מחסם. סירוס:

(ה) והעלו עולות ושלמים. שך נטטו
בזאתה פרשה אצנים שלמות חבנה
וגו' וזבחם שלמים וגו': מאי והאילו.
ביהושע הכי כחב צהאי קרא
דמתני' וכל ישראל וגו' חזיו אל מול
הר גריזים והחזיו אל מול הר עיבל
למא לי למיכתב והחזיו דמשמע או
למא התייחד אל חזיו הנזכר במקום
אחר: דרך שחלוקין. השבטים
צבה גריזים והר עיבל דכתיב
(דברים ח) אלה יעמדו לצרך את
העם וגו' ואלה יעמדו על הקללה
כך חלוקים בצאני אפוד שאמור צה
גשה משמותם וגו' הק ששה דהר
גריזים כתובים על האחת וששה דהר
עיבל כתובין על השני והיינו דכתיב
והחזיו אותו חזיו החקוק דבצח מן
האצנים: כסדרותם. כסדר לידתן
ששה האחרונים כסדרן גד ואשר
ישכר וחזון יוסף וצנימין זהו סדר
לידתן וששה ראשונים נכתבו זה
ייהודה ראובן שמעון ויהו דן ונפתלי
כסדר לידתן חוץ מיהודה: ועשרים
וחמשה על אבן זו לקמץ פריך ששה
אחרונים עשרים וארבע הוא דהו:
לא

ששה שבמים עלו לראש ה
בדרך שחלוקין כאן כך חלוק
היו לו לכהן גדול על כתי
עשר שבמים כתוב עליהם
ששה משמותם על האבן
כתולדותם מפני שיהודה מ
על אבן זו ועשרים וחמש

בשם ר' יונתן אמר אילו היה כל שבטו ש
אילו היה שם כל שבטו של לוי היו שוין
חציו המצורר שהוא הרוב דהוי חציו צ

שמתו מרגלים כדכתיב ובאלה לא היה
הארבעים ללאת בני ישראל מארץ מצרי
אותן שעמדו בהר עיבל תשע אלף חסר
מואל בפרטן של אותן שבטים שעמדו
ו"ל הא דאמרינן בירושלמי שאם היה שם

שלא היו כל שצט לוי שם צריך לומר] שכל שצטו של לוי לא היו שוין למה שכבר וגו' (שם דה) ומה שחלק עליו ר' יוסי צט ותש"ל שהרי כל פקודי שצט [ראובן] לא אלא שפלו מחמתו שזה צטום הארבע

שם שצטוו של לוי לא היה שוין לממוך כד ה' קא רבי יוסי בר בון אפיילו לדברין כלש שמעון איז חסר יותר מג' אלף ותשי"ב אש וזו ועשרים וחמש ע"א אבן זו. ירושלמא על אותה אבן שהיו עליה של הר גריזים^ו אותה של הר עיבל היה כתוב ב"ז ועל הרצל

בכמאן (כ') שמעון⁶ בא וראה כמה נסים נעשו
באותו היום עברו ישראל את הירדן ובאו
להר גרזיים ולהר עיבל יתר מששים מיל ואין
כל בריה יכולה לעמוד בפניהם וכל העומד
בפניהם מיד נחרו שנאמר¹ את אימתי אשלה
לפניך והמותי את כל העם אשר תבא בהם
וגו'² ואומר² תפול עליהם אימתה ופחד עד
יעבר עמך ה' זו³ ביאה ראשונה עד יעבר עם
זו קנית זו ביאה שניה אמור מעתה ראוין
היו ישראל לעשות להם גם בביאה שניה
כביאה ראשונה אלא שגם החמא ואחר כך
הביאו את האבנים ובנו את המזבח וסדורו
בסיד וכתבו עליהם את כל דברי התורה
בשבעים לשון שנאמר³ באר היטב והעלו
עולות ושלמים ואכלו ושתו ושמחו וברכּוּ
וקללו * וקיפלו את האבנים ובאו ולנו בגלגל
שנאמר⁴ והעברתם אותם עמכם והנחתם
אותם במלון יכול בכל מלון ומלון ת"ל אשר
תלינו בו הלילה וכתוב⁵ ואת שתיים עשרה
האבנים האלה אשר לקחו וגו' תנא צרעה לא
עברה עמהם ולא והא כתיב⁶ ושלחתי את
הצרעה לפניך אמר ר' שמעון בן לקיש על
שפת ירדן עמדה וזרקה בהן מרה וסימתה
עניהן מלמעלה וסירסתן מלמטה שנאמר
ואנכי השמדתי את האמורי מפניהם אשר
כבנובה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים
וואשמיד פרוי ממעל ושרשיו מתחת וגו' רב
פפא אמר שתי צרעות הואי חדא דמשה
וחדא דיהושע דמשה לא עבר דיהושע עבר:

גריזים כו': מאי * והחציו אמר רב כהנא
באבני אפוד מיתבי * שתי אבנים טובות
אחת מכאן ואחת מכאן ושמות שנים
שה על אבן זו וששה על אבן זו שנאמר
אחת וגו' שניה בתולדותם ולא ראשונה
דאבן וחמשים אותיות היו עשרים וחמש
על אבן זו רבי חנינא בן גמליאל אומר

יור שם לא היו שוין למה שכבר נפלו משבטו של שמעון עשר
ממה שלא בא משבט ראובן וגד אלא מ' אלף חלוצי צבא וה
טיס ורובא בגברי ומיהו כשתדקדק במנין אחרון שנאמר

וְגו' וְהִיא בַשָּׁנָה הָאַרְבָּעִים לְאַחֵר פְּטִירַת אֶהֱרֹן דְּכַתִּיב

וְהָיָה מוֹכָה בְּקֶדֶר עוֹלָם תִּמְאָל בְּמִזְבֵּי יוֹם מְרוֹרֵי

וְהָיָה עֵצֶל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וּשְׂבַעַת אֲלָפִים וַתִּסְתַּחֲל וּבִפְרֻטָּן שֶׁל ה'

לְבַשְׁתָּ לִּי הַיּוֹם לֹא דוֹקָא שׁוּן שְׁהִי מְרוֹבֵין הִיוּ אֵלָּא כְּלוּמַר

וְלֹאִים לַמִּטָּה תִּשַׁע אֲלֶיךָ אוֹ יוֹתֵר אֲכַל הָאֵלֶּלֶּאמֶר רַבִּי שִׁמְשׁוֹן
וְהַמִּשְׁבּוֹת שֶׁל שִׁמְעוֹן עֲשִׂירִים וְאַרְבָּעָה אֲלֶיךָ קָשִׁיף שֶׁהָרִי הַמִּנִּי
וְיוֹן לְפִי שֶׁלֹּא בָּא מִשְׁבֵּט רְאוּבֵן וְגַד אֲלֵהָ מ' אֲלֶיךָ חֲלוּצֵי צֶבֶא
וְיֵשׁ מִ'ג אֲלֵיךָ וְתֹשֶׁ"ל וְהִיאֵלֶּה הִיוּ אוֹתָן ג' אֲלֵיךָ וְתֹשֶׁ"ל שֶׁבָּרַךְ
וְיֵשׁ מִ' הָאֵלֶּה הָאֵלֶּה לְרִאשֹׁן לְמִימֵר דְּבָרֵי הָאֵמֶר מִתְחַלֵּל חֲבֵרָה

[illegible]

במאן ב"ש. ואל"ת ללמא ציפת תואר אפילו ר' יהודה מודה דהא לא דברה מורה אלא כנגד היצר והואיל והתורו שאר גמריה דהלכה למשה מסיני דקנאין פוגעין בו כדאיתא בצרף שני דע"ז (דף יב:) התורו אפילו כנעניש שצוואה לארץ במקום ששומרה יפת תואר דאמר בצ"פ

דקדושוין (דף כ"א): איציעל לכו הכן מהו ציפת תואר רב אמר מותר ושמאל אמר אסור צביאה ראשונה כ"ע לא פליגי דשרי שלא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע ועוד אפילו ר"ש מה הנגד לא להסירה מאי שלא מהפך א"ע דזונה היא לא אינטריך קרא למשרייה הואיל ולא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע וי"ל כיון דלא המיר יפה תואר אלא במלחמות הרעות שבו הוכחז מדבר שמע מינה דגבי כנענים לא אמרינן לא דברה תורה אלא כנגד ה"ה"ר דלע"ל איציעל יצר אמר לא תחיה אפילו במקום יפה תואר הלכך לרבי יהודה דלית ליה

כנענים שצחוה לה נמי בכלל לא היה ואין מקבלין אותן לא היה ממיר במקום יפת תואר מיהו איכא למיתמה לר"ש דלמחר מקבלין אותם ואין בכלל לא תחיה להם לי קרא ושבים צביו לרבות יפת תואר ואחמי 1) נמא איכבא דדוקא לרבי יהודה אינטריך וגזירת הכתוב הוא גבי יפת תואר שצחוה לה אע"פ שכנענים אחרים שצחוה לה הם בכלל לא תחיה וי"ל דעיקר טעמא דר"ש אקרא ושבים צביו סמך דאי מהאיסא קרא למען אשר לא ילמדו איכא למימר כר' יהודה ללחם למשייה או שאר אומות או כנענים קודם שהחילו במלחמה: **ואחר כך הביאו את האבנים.** ה"ג בתוספתא (פ"ח) והביאו את האבנים שהעלו מן הירדן וזו את המזבח והעלו עולות ושלימים ולא גרסינן כתבו עליו את התורה: 2) **מא** והחציו חציו של מוצ' הר גריזים מרובה מחציו של

הר עיבא. לשון הירושלמי מיושב יותר דגרסינן התם מה תלמוד לומר והחזיו מלמד שמעוטין צהר גריחים ומיובין צהר עיבל למה שאין שנינו של לוי כולו שם שאם היה שם צהר לוי שם היו שוין ר' שמואל בר נחמני נכלו משבטו של שמעון עשרים וארבעים אלק בטיס א"ר יוסף בר בון אלא מ' אלק חלוצי צבא והשתא אחי שפיר והחזיו אל מול הר עיבל דקדק בזמני אחרון שנאמר בו לאלה תחלק הארץ (במדבר טו) לאחר

אחרי פטירת אהרן דכתיב ביה ויעל אהרן הכהן וגו' וימת שם שנת
שבע עשרה עולם ממלא בזמנין שבטים שמעו עד ה' ארץ עורף על
ה' ושמעו אתקף על ה' מרוצין לא ה' ארץ ארץ קרוב לאלף שהרי אלה
ה' פים וצפטרן של ה' גריסו' ג' ממות ושעה עשר אלף ומ'ת
ה' מרוצין היו אלא כלומר לא היו של ה' גריסין פחותין ומהשתא

השם המלא של המלך הוא אלף חזוי צבא א"כ לא נאשרו מעבר לירדן ממלכתו לכ"ז אלף
היו דומה לו אלף חזוי צבא א"כ לא נאשרו מעבר לירדן ממלכתו לכ"ז אלף

[illegible]

בז א מיי פ"ט מהל' כלי
המקדש הל' ט וע"ש
צכ"מ:

מוסף רע"י

זו ביאה ראשונה. שגלו
 תלך. זי יאזע (ברכות
 א.)
 זי ביאה שנייה
 כסעלו מלות ככל זימי
 (ס.)
 ליעשות
 עולם (ס.)
 כן לזוט זיך נרמ
 (ס.)
 לעלות מרוע על
 ככרם על מלך פרא
 (סוהדות) (ח.)
 שביה.
 זימי עורף.
 ראשונה
 יאזע
 מהקין המזוי
 אלא שגרי
 ההטא. וכל הלכו אמי
 נרמ טרם וכל זימי מלך
 פרם טענדו להם לזרע
 (ס.)
 תאמורין
 (ברכות ד.)
 ואחרין
 קופילם
 כמו וקופלו
 (קולין ד.) (ע.)

תוספות שאני

שביזי רבנות כנענים
 שבתוכם. באר התובת
 להחזיר כנענים שבחוצה
 לארץ ולקיים שמהם יפת
 תואר שאלה לא כלל לא
 תואר של נשמה; כמאן כר
 שעונו שכתב להם שיחזרו
 בחשובה ודוקא אותם
 העומדין בבבולין לא
 העומדין חוץ לבבולין לא
 חזרו כלל לא תחת כל
 נשמה. שאם יחי רוצים
 לפנות את ארצם והולכין
 להם לא נצטוו להחזיר
 כנען שניה הרגשין הולך
 לו. (אלא) [אבל] לר'
 יהודה כולם כלל לר'
 יהודה וצ"ל לר' יהודה
 דאמר נצטוו להחזירם
 בחוצה הכנענים שבחוצה
 לארץ להם לי קרא לר'
 תחת כל נשמה. וייל
 דאצטריך כגון אתון כדא'
 וכלו להחזירם כדא'
 ובגון שפטים וכו';
 ההגבש שפירש והולך לו;
 ומשע לא יחזיר יהושע
 עבר. תי' פשטא דהש
 משע לא עבר למה יהיה
 עבר ואלא הולא לא יסחון
 כעבד אתו שמהו שמהלכו
 וסחון וסחון וסחון לעבר
 מהירדן לא ארץ כנען לא
 דהוקה הצרעה ער תושב: